

Kadernota gemeente Beesel 2025

April 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	pag. 2
Leeswijzer	pag. 2
Voorwoord	pag. 3
1. Uitgangspunten	pag. 5
2. Ontwikkelingen	pag. 9
3. Toelichtingen per programma	pag. 11
3.1. Programma 1. Beleven	pag. 11
3.2. Programma 2. Samenkracht	pag. 14
3.3. Programma 3. Fijn wonen en bedrijvig	pag. 20
3.4. Programma 4. Veilige en dienstverlenende gemeente	pag. 27
3.5. Overhead	pag. 29
4. Overzicht kadernota 2025	pag. 31

Leeswijzer

In deze kadernota starten we na het voorwoord in het eerste hoofdstuk met een aantal uitgangspunten die landelijk spelen en/of die we lokaal hanteren om te komen tot een begroting 2025. In hoofdstuk 2 schetsen we op een aantal schaalgroottes de belangrijkste trend / ontwikkeling. Vervolgens lichten we in hoofdstuk 3 per programma de ontwikkelingen toe. Wanneer we bij een onderdeel een voorstel tot wijziging van de begroting verwachten hebben we dit onderdeel genummerd (PX.X: PX staat voor programma met bijbehorend nr. en .X voor het nummer van de wijziging binnen het betreffende programma). In hoofdstuk 4 is vervolgens het overzicht opgenomen van de te verwachten wijzigingen op de begroting. Daar waar dat nu al mogelijk is zijn bedragen opgenomen.

Voorwoord

Aan de leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de Kadernota 2025. De derde Kadernota van de collegeperiode 2022-2026. De Kadernota heeft als doel om financiële en beleidsmatige ontwikkelingen te schetsen en hierin richting te bepalen ter voorbereiding op de begrotingsbehandeling.

Ook in 2025 werken we verder conform het coalitieakkoord '*Samen bouwen we aan onze gemeenschap, voor vandaag en morgen.*' Naast de wettelijke en reguliere - nog ieder jaar groeiende - taken werken we bovenal door aan lopende en geplande nieuwe opgaven uit het coalitieakkoord:

- We realiseren **Goede Voorzieningen** onder andere door het realiseren van een duurzaam Integraal Kindcentrum (inclusief gymzaal) in het kerkdorp Beesel en door het herontwikkelen van De Schakel tot een duurzame accommodatie voor verenigingen en sociaal-maatschappelijke partners;
- We investeren verder in **Beleven** in onze gemeente door de realisatie van de Groene Loper, als beleefbare verbinding tussen de Maas en het Brachterwald, en geven verder invulling aan onze (Europese) ambities in het kader van het strategisch thema Sint Joris en de Draak;
- Met de uitvoering van de nieuwe economische visie geven we vorm en inhoud aan Beesel als **Bedrijvige** gemeente;
- Op het gebied van **Wonen** investeren we in de openbare ruimte rondom Rustoord, geven we uitvoering aan de ambities uit de woonzorgvisie en spelen door middel van modulaire woningen in op de grote behoefte aan huisvesting voor diverse doelgroepen;
- We zetten in op **Duurzaamheid** door het uitvoeren van acties op onze vijf duurzaamheidsthema's: sociale duurzaamheid, duurzame energie, biodiversiteit & klimaatadaptatie, circulaire economie en duurzame mobiliteit;
- Binnen **Samenkracht** blijven we onverminderd inzetten op preventie. Het programma **leefbaarheid** heeft een verbindende functie tussen het sociale en fysiek domein, bijvoorbeeld door het toepassen van positieve gezondheid in diverse beleidsterreinen en door middel van een integrale wijkgerichte aanpak.

We hebben in de afgelopen jaren weer een robuuste financiële positie weten te bereiken inclusief ruimte voor de realisatie van onze ambities. Zo zijn er stappen gezet op het 'meer in control zijn', we hebben met de invoering van de doelenboom onze financiën gekoppeld aan onze doelen en we kennen een sterke reservepositie. Dit wordt bevestigd door de meest recente BDO-benchmark naar de financiële positie van Nederlandse gemeenten. Beesel scoort hierin een 9 op een schaal van 10 en staat hiermee op plaats 11 van de 113 gemeenten <25.000 inwoners.

Dat geeft ons een solide vertrekpunt voor de komende jaren. Want zoals al eerder aangekondigd ontstaat er vanaf 2026 een nieuwe financiële realiteit voor gemeenten, het zogenaamde 'ravijnjaar'. Elke gemeente krijgt dan te maken met een lagere uitkering via het gemeentefonds, zo ook de gemeente Beesel. Onduidelijk is echter nog hoe groot de impact nu daadwerkelijk wordt voor gemeenten nu de coalitieonderhandelingen in Den Haag nog in volle gang zijn en er nog volop gelobbyd wordt om bezuinigingen, taakstellingen en herverdeling van het gemeentefonds nog aan te passen in de aanloop naar 2026. Belangrijk onderdeel daarvan is de lobby van VNG mede gebaseerd op de door de gemeente Beesel ingediende en aangenomen motie tijdens het VNG-congres 2023 om de korting van 3 miljard op het gemeentefonds volledig te schrappen.

Deze lobby heeft onder andere gezorgd dat de Rijksoverheid in de nieuw gepresenteerde voorjaarsnota 2024 de opschalingskorting definitief schrapt en gemeenten hierdoor structureel €715 miljoen per 2026 ontvangen. Daarop wordt wel een bedrag in mindering gebracht in onze algemene uitkering in het jaar 2025. Dit maakt dat het ravijn minder groot geworden is dan eerder geschetst, onze financiële situatie meerjarig stabiel is maar dat er nog wel vele onzekerheden zijn. Maar we zien ook dat er nog diverse keuzes en mogelijke maatregelen vanuit het rijk op tafel liggen in het kader van de nog lopende coalitieonderhandelingen. De voorjaarsnota biedt dus wel enig perspectief maar de onzekerheid vanuit de coalitieonderhandelingen maakt het lange termijn perspectief onzeker.

Toch is het van groot belang om lokaal toch tot een werkbaar perspectief voor de toekomst te komen. In deze kadernota ligt dan ook de focus op de te verwachten ontwikkelingen en bijstellingen. We gaan daarom eerst in op de uitgangspunten voor de begroting 2025 om vervolgens de trends en ontwikkelingen per programma en beleidsveld nader te duiden.

Op basis van dit kaderstellend document en de besluitvorming hierover wordt vervolgens verder gewerkt aan een concept meerjarenbegroting ter behandeling in november 2024.

Wij kijken uit naar uw inbreng bij de behandeling van de kadernota en gaan hierover graag met u in gesprek.

Namens het college van burgemeester en wethouders,
Bob Vostermans

1 Uitgangspunten

De basis voor de kadernota 2025 wordt gevormd door de meerjarenbegroting 2024, de reeds bekende financiële gevolgen uit de bestuursrapportages 2023 die meerjarig doorwerken en vastgesteld beleid.

Loon en prijsontwikkeling

Wij houden voor de begroting 2025 rekening met een loon- en prijsontwikkeling van 3%. Dit betreft een inschatting in afwachting van een nieuwe CAO. Voor de compensatie van prijsstijgingen is de stijging concreet ingerekend waar dat bekend is, waar dit niet bekend is hanteren we de geharmoniseerde prijsindex van het CPB.

Inflatie

In 2022 en 2023 was de inflatie hoog mede door de oorlog in de Oekraïne en de energiecrisis. Inmiddels is de inflatie afgevlakt naar het niveau van voor de sterke stijging. Voor 2025 en verder verwachten we vooralsnog geen sterke schommelingen van het inflatiepercentage. De middelen die we hiervoor in de huidige meerjarenraming hebben opgenomen zijn naar verwachting toereikend om deze inflatie af te dekken.

Wmo voorjaarsnota

Ten aanzien van de Wmo is in de voorjaarsnota 2024 aangekondigd dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de) Wmo niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Hierbij wordt gezocht naar een passende geobjectiveerde indexering die rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Uitgaande van de demografie raming van het CPB voor de Wlz van 1,7 procent en de actuele CBS-realisatie, reserveert het Rijk op de Aanvullende Post vanaf 2026 een jaarlijkse tranche van circa 75 miljoen euro additioneel, oplopend tot 300 miljoen euro in 2029 voor gemeenten. De lokale vertaling moet nog plaatsvinden.

Gemeenschappelijke regelingen

De inflatie heeft de afgelopen jaren niet alleen op onze begroting een flinke stempel gedrukt, maar ook op de begrotingen van onze Gemeenschappelijke Regelingen (GR-en). Daar waar we deze effecten konden voorzien, hebben we in de huidige meerjarenraming al een doorvertaling hiervan opgenomen. Echter, in de reeds beschikbare kaderbrieven van deze GR-en zien we dat er voor de jaren 2025 en verder nog inflatiecorrecties te verwachten zijn. Op dit moment is nog niet aan te geven wat de exacte verhogingen in de bijdragen gaan zijn. Deze begrotingen worden in het kader van de zienswijzeprocedures aan uw raad voorgelegd. De begrotingen worden daarna vastgesteld door de algemene besturen van de gemeenschappelijke regelingen. Dit kan mogelijk nog tot aanpassingen leiden.

Belastingen

Voorgesteld wordt om voor 2025 vast te houden aan het eerdere besluit om de OZB jaarlijks 3% te verhogen. Voor de overige belastingen gaan we uit van 'kostendekkend'. De belastingdruk voor een gemiddeld huishouden met een eigen woning ziet er dan als volgt uit.

Belastingdruk Beesel	2024	2025	2026	2027	2028
OZB	444,62	457,96	471,70	485,85	500,43
Rioolheffing	170,75	179,50	188,25	197,00	197,00
Afvalstoffenheffing (vastrecht)	151,00	151,00	151,00	151,00	151,00
Ledigingen	55,00	55,00	55,00	55,00	55,00
Totaal	821,37	843,46	865,95	888,85	903,43

Als we het provinciale beeld vergelijken over 2024 kan worden geconcludeerd dat de lastendruk in Beesel voor een gemiddeld huishouden opnieuw de laagste van de provincie is, mede door de € 36 heffingskorting die we bieden. Dat is geen doel op zich maar wel een mooi streven voor onze inwoners en een goede basis richting toekomst.

Algemene uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is in deze kadernota gehanteerd zoals bij het schrijven bekend uit de decembercirculaire. In de begroting 2025 zullen wij de algemene uitkering ramen volgens de dan bekende cijfers uit de meicirculaire. Voor Beesel betekent het 'ravijnjaar' op dit moment een daling van de uitkering uit het Gemeentefonds van € 1,5 miljoen, zie ook onderstaande tabel:

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Uitkering gemeentefonds Beesel	30.700	29.200	30.000	30.800

Actuele begrotingssaldo kadernota 2025

Het actuele begrotingssaldo zoals dat in deze kadernota wordt gehanteerd is gebaseerd op het huidige meerjarige beeld na verwerking van de bevindingen uit de 2de bestuursrapportage 2023. Aanvullend is hierop de wijziging vanuit de voorjaarsnota 2024, die vervroegd beschikbaar is gekomen, toegevoegd.

Programma	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Beleven	-1.826	-1.615	-1.549	-1.549
Samenkracht	-16.809	-16.592	-16.729	-16.729
Fijn wonen en bedrijvig	-6.103	-5.906	-6.021	-6.021
Veilige en dienstverlenende gemeente	-4.055	-3.927	-4.148	-4.148
Algemene dekkingsmiddelen	36.082	34.681	35.654	35.654
Overhead	-6.901	-6.755	-6.851	-6.851
Bedrag voor onvoorzien	-100	-100	-100	-100
Mutaties reserves	613	375	229	229
Geraamd resultaat	900	160	485	485
Voorjaarsnota (15-04)	-473	500	550	600
Geraamd resultaat	427	660	1035	1085

Zowel de teruggang in baten uit het Gemeentefonds, de te verwachten inflatie als het resultaat uit de voorjaarsnota 2024 hebben we reeds verwerkt in bovenstaande meerjarenraming. Hiermee is incidenteel 2025 minder ruimte dan voorzien en is het meerjarig perspectief positief maar is dat in bovenstaande tabel vóór verwerking van alle ontwikkelingen uit deze kadernota. Afhankelijk van de keuzes die we hierin voor de komende jaren maken zal het resultaat in een of meerdere jaren negatief uitvallen. Hiervoor zullen we dan aanvullende dekkingsvoorstellen moeten doen. In hoofdstuk 4 onder 'ontwikkelingen' zijn de onderdelen benoemd waarop we een kostenstijging verwachten en we in november keuzes over moeten zullen maken.

De VNG adviseert ten aanzien van de teruggang in het gemeentefonds om alvast mogelijke ombuigingen in kaart te brengen. Zo kunnen de verdere ontwikkelingen in het gemeentefonds nauwgezet worden gevolgd en kunnen eventuele benodigde maatregelen in geval dat toch noodzakelijk blijkt te zijn snel worden genomen.

Naast de korting op het gemeentefonds is het Rijk ook voornemens nog een wijziging in de financieringssystematiek van datzelfde gemeentefonds door te voeren. Het gemeentefonds wordt niet langer gekoppeld aan de (groei van) uitgaven van het Rijk (trap op - trap af systematiek) maar aan de ontwikkeling van het BBP (economische groei). Het is nog de vraag wat de daadwerkelijke effecten hiervan op onze gemeente zijn. Gezien het feit dat de coalitieonderhandelingen nog gaande zijn, verwachten we echter niet dat deze financieringssystematiek op korte termijn doorgevoerd gaat worden. Bovendien, mocht deze wijziging negatief voor gemeenten uitpakken, dan gaan we uit van een ingroei pad van enkele jaren. Dit geeft ons de tijd om, indien nodig, zorgvuldig te bepalen welke vervolgstappen we moeten zetten.

Gelet op de nog steeds grote onzekerheden op de rijksbegroting en daarmee ook de onzekerheden op de uitkering uit het gemeentefonds voor onze gemeente is het zaak dat we koers weten te houden. Het is op basis van alle onzekerheden nu te vroeg om verregaande maatregelen te treffen maar we moeten er wel rekening mee houden dat deze in de toekomst wel nodig zijn.

Hiertoe stellen we als basiskader voor deze kadernota de volgende algemene uitgangspunten (A) voor:

A1: De gemeente Beesel doet er samen met regiogemeenten, K80-gemeenten en in de eigen lobby alles aan om de bezuinigingen vanuit het Rijk verder te dempen of zelfs terug te draaien. Daarnaast blijven wij ons, conform onze oproep in de aangenomen motie op het VNG-congres in 2023, inzetten voor de werkwijze dat wij als lokale overheden taken van het Rijk goed uit kunnen voeren in nabijheid van onze inwoners maar we daar dan ook de bijbehorende middelen voor moeten ontvangen.

A2: Meerjarig dient de begroting sluitend te zijn waarbij we koers houden op onze ingezette weg en blijven we inzetten op realisatie van onze ambities met en voor onze gemeenschap.

A3: Begrotingsjaren 2025 en 2026 hoeven op basis van het huidige beeld (nog) niet sluitend te zijn mits de begroting meerjarig wel sluitend is. Vanuit de reserve 'Vangnet onzekerheden Rijk' vangen we een tijdelijke terugval in rijksmiddelen lokaal op als dat nodig is.

A4: In verband met de onzekerheden omtrent de landelijke coalitieonderhandelingen zullen we mogelijke ombuigingen (extra inkomsten en/of bezuinigingen) onderzoeken om lokaal snel te kunnen acteren op het moment dat dat nodig is. Voor ombuigingen die in verband met voorzienbaarheid, overeenkomsten en contracten een langere implementatietijd kennen kan tevens gebruikt worden gemaakt van incidentele dekking uit de reserve 'Vangnet onzekerheden Rijk'. Zo kunnen we indien nodig de ombuigingen verantwoord doorvoeren en een nieuw structureel evenwicht bereiken.

Met deze werkwijze zijn wij van mening dat wij recht doen aan de situatie waarin het rijk opnieuw geen helder perspectief kan schetsen voor de gemeentefinanciën en er opnieuw allerlei bezuinigingen in het verschiet zijn gesteld met wisselende status. Wij hebben er vertrouwen in dat we op basis van bovenstaande werkwijze onze gemeente niet onnodig tekort doen en snel kunnen schakelen als dat nodig mocht blijken te zijn als er meer duidelijkheid komt over het meerjarige rijksbeleid. Daarnaast sluiten we hierbij aan op het VNG advies om tekorten te laten zien en ombuigingen voor te bereiden.

Ambitiebudget

In de begroting hebben we via het ambitiebudget structurele ruimte gecreëerd voor de realisatie van ambities en projecten. Uiteindelijk worden vanuit dit budget kapitaallasten afgedekt van gerealiseerde projecten, in de aanloop wordt dit budget ingezet in de voorbereiding en uitvoering van diverse trajecten en projecten. Onderstaand een geactualiseerd beeld van de inzet van dit budget:

Programma	Project	2025	2026 e.v.
Beleven	Onderhoud kunstwerken (jaarlijks)	2	2
	Thema St Joris en de Draak, Europese culturele route (incidenteel)	10	10
	Thema St Joris en de Draak (kapitaallasten)	-	24
Samenkracht	Noodlokaal Triolier (incidenteel, afschrijving nog 2 jr 30k per jaar, min huuropbrengsten 2k per jaar)	28	28
	Maatschappelijk vastgoed. Voorbereidingskredieten, onderzoeks- en ontwerpkosten ten behoeve van maatschappelijk vastgoed.	ntb	ntb
	Maatschappelijk vastgoed. Uitvoering aanpassing De Schakel (kapitaallasten vanaf 2026 op basis van nadere uitwerking plannen)	-	ntb
	Maatschappelijk vastgoed. Uitvoering aanpassing Gemeentehuis (kapitaallasten op basis van nadere uitwerking plannen (na Schakel)	-	ntb
	IKC Beesel (nieuwbouw 't Spick) en gymzaal Beesel (kapitaallasten vanaf 2027 op basis van PvE en nadere uitwerking plannen)	-	ntb
Fijn wonen en bedrijvig	Groene Loper, kredietverhoging (kapitaallasten)	17	17
	Inrichting Centrum Offenbeek (kapitaallasten)	20	20
	Uitvoering mobiliteitsplan (besluitvorming over mobiliteitsplan moet nog plaatsvinden, dan ook dekkingsvoorstel)	ntb	ntb
	Kapitaallasten woningbouwprojecten (o.a. openbare ruimte omgeving Rustoord en flexwonen). (kapitaallasten)	ntb	ntb
Overhead	Procesbegeleiding programmabureau (incidenteel)	103	-
Leefbaarheid	Programma leefbaarheid (incidenteel)	10	
	Totaal	190	101

In de begroting 2025 wordt de inzet van het ambitiebudget verder uitgewerkt. Vanwege de gewijzigde dekking voor de economische visie is er vanaf 2025 50k per jaar meer vrije ruimte beschikbaar. Daarnaast nemen de kapitaallasten vanaf 2026 toe waardoor de vrije ruimte in 2026 kleiner is dan hierboven aangegeven. Vanaf 2027 zullen daar ook de kapitaallasten van het IKC Beesel bij gaan komen. Het verloop van de vrije ruimte van het ambitiebudget is afhankelijk van de hoogte van de investeringen uit bovenstaande tabel en de termijn van realisatie. Daarnaast bewaken we in de komende periode het totaal van de benodigde dekking voor de kapitaallasten op basis van de ramingen die van verschillende projecten beschikbaar komen. Mocht het ambitiebudget op termijn niet toereikend zijn dan zal afgewogen moeten worden om het budget te verhogen, andere dekking te zoeken, onderdelen niet uit te voeren. Hierover zullen we in elke P&C rapportage rapporteren.

Voorstel algemeen

In verband met de huidige situatie en de onzekerheden stellen we 4 algemene uitgangspunten voor op basis waarvan we in de komende periode verder werken aan een passende meerjarenbegroting.

Nr	Voorstellen algemeen	Karakter	Budget
A1	Lobbystrategie rijksmiddelen	Doorlopend	Inzet via K80
A2	Begroting 2025-2028 meerjarig sluitend aanbieden	Structureel	-
A3	Voor de 'dip' 2025 / 2026 kan incidenteel gebruik worden gemaakt van de reserve 'Vangnet onzekerheden Rijk' als dat nodig is om koers te kunnen blijven houden.	Incidenteel	Reserve
A4	Voor mogelijke tegenvallers uit de landelijke coalitieonderhandelingen onderzoeken we ombuigingsvoorstellen voor het geval die nodig zijn. Inzet van incidentele zijn hierbij kortdurend mogelijk totdat structureel nieuw evenwicht is bereikt vanuit concreet rijksbeleid gemeentefonds.	Incidenteel	Reserve

2 Ontwikkelingen

Naast de uitgangspunten uit hoofdstuk 1 hechten we er waarde aan om een aantal ontwikkelingen in dit hoofdstuk te behandelen die in meer of mindere mate invloed gaan hebben op onze meerjarenbegroting.

Landelijke ontwikkelingen

Naast de bekende majeure dossiers in Nederland op het gebied van onder andere wonen, energie, verharding in de samenleving, jeugdzorg, landbouw etc. is de demografische ontwikkeling - gelet op de algehele impact hiervan - van belang voor de keuzes die we lokaal moeten maken. De Nederlandse bevolking verandert van samenstelling, het aantal ouderen neemt sterk toe (vergrijzing) en het aantal jongeren daalt (ontgroening). Hierdoor stijgt de gemiddelde leeftijd van de bevolking en neemt de grijze druk toe. Dit betekent dat het aantal personen ouder dan 65 jaar stijgt ten opzichte van het werkende deel van de bevolking. Daarbij komt wel een toename aan gezonde/vitale ouderen, door verbeterde leefomstandigheden en gezondheidszorg. Naar verwachting zal het aantal geboorten de komende jaren afnemen. Nu al heeft een historische omslag plaatsgevonden en is het aantal ouderen (>65) groter dan het aantal jongeren.

Regionale ontwikkelingen

Naast deelname aan diverse gemeenschappelijke regelingen zoals in hoofdstuk 1 toegelicht werken we in de regio Noord-Limburg steeds intensiever samen ten behoeve van de brede welvaart van onze inwoners. Tegelijkertijd worden we ook steeds meer gedwongen als gemeenten (door de Rijksoverheid) om samen te werken gelet op de majeure opgaven die ons als gemeenten opgelegd worden. We blijven hiervoor voortbouwen op bestaande samenwerkingen in diverse beleidsthema's. In 2024 vindt er onderzoek plaats naar de hierbij best passende samenwerkingsvorm voor onze regio. De gemeente Beesel blijft inzetten op een volwaardig partnerschap in de regio, waarbij inhoud leidend blijft boven vorm. Daarbovenop dwingen enkele ontwikkelingen ons om op een aantal regionale taken en opgaven nieuwe afspraken te maken, bijvoorbeeld op het gebied van regionale promotie, de arbeidsmarkt regio en de taakstelling uit de door het Rijk aangenomen Spreidingswet.

Lokale ontwikkelingen

De geschetste landelijke ontwikkeling heeft ook lokaal impact op onze bevolkingssamenstelling, de arbeidsmarkt, onze zorg, onze financiën, de benodigde voorzieningen en de woonbehoefte. De diversiteit aan woon- zorgbehoeften voor ouderen neemt verder toe alsook de vraag om woon-zorg diensten. Daarnaast zijn er meer alleenstaande ouderen en neemt de vraag naar 1- en 2-persoonswoningen voor ouderen toe. Daarbij komt een nog grotere druk op Wmo en Wlz (Wet langdurige zorg) door de hoge vergrijzing en daarmee toenemende vraag aan voorzieningen en gebrek aan arbeidskrachten. De houdbaarheid van het huidige zorgstelsel komt daarmee onder druk te staan. Naast de uitvoerbaarheid van ons zorgstelsel, zowel landelijk als regionaal en lokaal, komen de financiën hierdoor (nog meer) onder druk te staan. Het Rijk houdt hier nog onvoldoende rekening mee in (bijvoorbeeld) de hoogte van de uitkering van het gemeentefonds.

De gemeente Beesel kent een bloeiende gemeenschap. Tegelijkertijd moeten we constateren dat we in onze gemeenschap ook inwoners hebben waar uitdagingen relatief groot zijn op sociaal-economisch gebied, door zorgen op het gebied van bestaanszekerheid, laaggeletterdheid, gezondheid, werk en/ of opleiding. Ook kennen we in onze gemeente een jeugdzorg percentage dat vergelijkbaar is met de gemeente Venlo.

Organisatieontwikkeling

In de begroting van 2024 hebben we al de ontwikkeling van een steeds kritischere arbeidsmarkt omschreven. Deze zorgt er nog onverminderd voor dat we moeten anticiperen en keuzes moeten maken om onze ambities en de daarin gestelde doelen te behalen in de gewenste periode. Daarbij hebben we ervoor gekozen om te investeren in jong talent door de inzet van trainees en zetten we extra tijdelijke inhuur in om de continuïteit van de doorloop van projecten te blijven waarborgen waar dit kan. Positief is dat we de meeste vacatures passend ingevuld krijgen. Helaas zien we ook dat op een aantal plaatsen vacatures moeilijk dan wel niet ingevuld worden. Dit speelt met name in het ruimtelijke domein en is in lijn met de ontwikkeling die we landelijk zien. Vanuit het organisatie ontwikkel traject 'Ongerwaeg' zetten we in op binden en boeien van onze medewerkers.

We willen graag een nabije, dienstverlenende gemeente in gemeenschap zijn. In de praktijk zien we dat, met alle extra taken die gemeenten krijgen en de ambities die de gemeente Beesel heeft, ons personeelsbestand en daarmee de span of control in de afgelopen jaren is gegroeid. In 2025 is het van belang om dit te consolideren en te borgen richting toekomst. We zullen ons ook aankomend jaar op een uitdagende arbeidsmarkt blijven inzetten om de juiste mensen op de juiste plekken te werven, te boeien en te binden en de ambities van Gemeente Beesel te realiseren. Samenwerking en/of uitbesteding van werk is hierbij ook iedere keer onderdeel van de afweging. Hierbij zetten we ons in op dat de kennis van externen niet verloren gaat maar dat we ons deze eigen maken om onze eigen kwaliteit van werk te vergroten.

3 Toelichting per programma

3.1 Programma 1. Beleven

Met het programma 1 - Beleven - zetten we in op dat voor iedereen in Beesel sport en cultuur toegankelijk is en dagen we iedereen uit tot bewegen. Ook zetten we in op dat er cultureel veel te beleven is en trekken we bezoekers naar onze gemeente doordat we een aantrekkelijke, bourgondische, actieve en levendige gemeente zijn. Verbindend thema hierbij is Sint Joris en de Draak. Binnen programma 1 bestendigen we onze inzet op het gebied van sport, cultuur en toerisme en geven we invulling aan de in het beleid op genomen ambities van deze collegeperiode. In dit programma werken we aan de volgende doelen uit de doelenboom:

1.1 In Beesel is sport voor iedereen toegankelijk en dagen we iedereen uit tot bewegen

- Samen fit door sport en bewegen
- Wij leren bewegen
- Sport en Bewegen voor iedereen
- Ruimte voor sport en bewegen
- Samen met verenigingen en sportaanbieders
- Sport en evenementen

1.3 Beesel is aantrekkelijk, bourgondisch, actief en levendig

- We bevorderen de beleving van de ligging aan de Maas
- We bevorderen de toeristische beleving van de gemeente
- We bevorderen wisselwerking tussen groen en recreatie
- We positioneren het immateriële erfgoed op Europees niveau, vermarkten dit en zetten zo niet alleen Beesel, maar ook Noord-Limburg op de Europese kaart
- We promoten onze regio

1.2 In Beesel is cultureel veel te beleven en is cultuur toegankelijk voor iedereen

- Cultuur is voor iedereen bereikbaar en zichtbaar
- Talentontwikkeling
- Samenwerken en verbinden
- Ondersteunen

Afb. Doelenboom programma 1

Beleid

Sport

Sporten en bewegen zijn goed voor de gezondheid, sociale contacten, welzijn en de persoonlijke ontwikkeling. Wij willen dat alle inwoners met plezier kunnen sporten en bewegen. Sportverenigingen binnen onze gemeente hebben hier uiteraard een hele grote rol in. Dankzij deze verenigingen kunnen wij op het gebied van sport waar nodig consolideren en waar gewenst (door)ontwikkelen.

Cultuur

We willen voor onze inwoners een gemeente zijn met een aantrekkelijk en stimulerend aanbod van cultuur, zowel actief als passief. In Beesel is veel te beleven en is cultuur toegankelijk en zichtbaar voor iedereen. De gemeente vindt dat deelname aan cultuur bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling van haar inwoners. Tevens draagt cultuur bij aan een levendige gemeenschap en

daarmee aan een prettig leefklimaat. De gemeente wil daarin haar verantwoordelijkheid nemen en investeert in zowel professionele- als amateurorganisaties op het gebied van cultuur.

Recreatie en toerisme

Dit is een belangrijke 'drager' voor de gemeente Beesel gelet op ons karakter, de ligging, het aanbod en de sterke positie die we hierin hebben mede door bungalowpark de Lommerbergen en Drakenrijk. Ook vormt het een inkomstenbron voor de gemeente. Het is van belang om richting toekomst deze positie niet alleen te behouden maar ook juist op dit thema te versterken conform ingezet beleid.

P1.1 Capaciteit recreatie & toerisme

In 2019 is de visie 'In het Spoor van de Draak' vastgesteld. Er is volop uitvoering gegeven aan deze visie. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van de Groene Loper en de activiteiten binnen het programma Draak. In 2024 focussen we op de bedrijfscontacten met de ondernemers in de toeristische-recreatieve sector. De input uit deze gesprekken benutten we om te komen tot een actieprogramma voor 2025 en 2026. In 2024 is ingezet op extra personele capaciteit, evaluatie voorafgaand aan de begrotingsbehandeling is niet mogelijk gezien de korte doorlooptijd. Wij stellen voor deze extra capaciteit te verlengen voor een periode van 2 jaar gelet op onze ambitie.

Samenwerking in de regio

Marketing & Promotie

In 2025 komt een tweetal ontwikkelingen bij elkaar, die ons dwingen op het gebied van de regionale samenwerking op Marketing & Promotie onze organisatie en koers te wijzigen. De gemeente Beesel is voor Marketing en Promotie aangesloten bij twee regio's:

- In regio Noord-Limburg hebben we met de herijking van het actieprogramma Vrijtijdseconomie gekozen om op zoek te gaan naar een *Destination Management Organisatie* (DMO), die de regio Noord-Limburg actief moet gaan promoten. Het doel is om niet meer "iedere gemeente voor zich" en vraaggestuurd onze regio en daarmee ook Beesel toeristisch te promoten, maar veel meer in te zetten op het actief anticiperen en inspelen op trends en ontwikkelingen in deze sector.
- Dit betekent ook dat we ons als Beesel bezinnen op de samenwerking met Midden-Limburg, via Limburg Marketing, waar we ook bij zijn aangesloten.

Daarnaast kennen we via het VVV-Inspiratiepunt De Lommerbergen een regionaal voorbeeld hoe we lokale en regionale marketing hebben vormgegeven. Met het Routebureau en alle deelnemende gemeenten streven we naar uniformiteit en kwaliteit in de beleving van de routestructuren. We werken in 2024 aan een kader voor de regionale ambities ten aanzien van de routestructuren (fietsen en wandelen). Een belangrijke voorwaarde om het toeristisch aanbod lokaal en regionaal aantrekkelijk te houden. Deze cocktail van zaken maakt dat we ook vanuit Beesel een heroverweging moeten maken op marketing en promotie.

Sint Joris en de Draak

In 2025 werken we samen met partners en andere Draakgemeenten verder aan het onderscheidend thema Sint Joris en de Draak (de strijd tussen goed en kwaad). We zetten langjarig in op dit unieke handelsmerk (met mankracht en middelen) omdat we ervan overtuigd zijn dat dit voor onze gemeenschap en onze (eu)regio toeristisch, recreatief, cultureel en economisch grote voordelen met zich meebrengt. Dit thema kent een plek binnen diverse beleidsvelden (zoals Cultuur, Immaterieel erfgoed en Recreatie en Toerisme) en binnen het Programma Draak (Europese Culturele Route, doorontwikkeling Drakenrijk en Sint Joris en de Draak in de openbare ruimte).

P1.2 Nieuw beleid: Herijking subsidiebeleid

Vitale vrijwilligersorganisaties zijn onmisbaar. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan een levendige samenleving en bevorderen de samenredzaamheid van onze inwoners. In 2024 herijken we het subsidiebeleid. Dit met als doel dat de subsidies aan vrijwilligersorganisaties op een eerlijke, transparante en (financieel) duurzame manier worden verdeeld. Hiermee leveren we een bijdrage aan het behoud van een rijk verenigingsleven, dat bijdraagt aan onze beleidsdoelstellingen en de leefbaarheid in onze gemeenschap. De herijking heeft naast impact op sport- en cultuurverenigingen (programma 1) ook gevolgen voor jeugdverenigingen en maatschappelijke organisaties (programma 2). De financiële consequenties van de herijking verwerken we in de begroting 2025. Op dit moment is de taakstelling van € 9.000 op subsidies nog onderdeel van de raming. Wanneer bij de inhoudelijke

behandeling van het subsidiebeleid blijkt dat er behoefte is aan aanpassing dan kan dit worden verwerkt in de begroting 2025.

Voorstellen programma 1

Voor programma 1 stellen we voor om de ingezette koers ongewijzigd voort te zetten. In onderstaand schema hebben we de voorstellen opgenomen voor programma 1 om in de begroting 2025 verder uit te werken.

Nr	Voorstellen programma 1	Karakter	Budget
P1.1	Inzet op doelen recreatie & toerisme verlengen voor de duur van 2 jaar.	Incidenteel	130K
P1.2	Implementatie herijkt subsidiebeleid (icm P2.2). Behandeling van het herijkte subsidiebeleid is later in 2024 voorzien en zal daarna worden verwerkt in de begroting.	Structureel	N.t.b.

3.2 Programma 2. Samenkracht

In dit programma werken we aan een gezonde, levendige samenleving, waarin inwoners een zo hoog mogelijke kwaliteit van leven ervaren. De inwoner staat centraal en we leveren een bijdrage aan de zelf- en samenredzaamheid van onze inwoners.

We streven naar een samenleving waarin alle inwoners zich thuis voelen, zelfredzaam zijn en naar vermogen kunnen meedoen en waarin jeugdigen gezond en veilig kunnen opgroeien. Een inclusieve samenleving waarin inwoners oog hebben voor elkaar en waar eenzaamheid en uitsluiting zoveel als mogelijk wordt tegengegaan. De omgeving is, fysiek en sociaal, zo ingericht dat iedereen kan meedoen, wordt gestimuleerd tot een gezonde leefstijl en gebruik kan maken van de beschikbare voorzieningen. Samen zorgen we er zo voor dat ondersteuning in de juiste balans en betaalbaar blijft.

Dit doen we door het versterken van de sociale basis, preventie en het bieden van passende ondersteuning. Deze ondersteuning is zoveel mogelijk lokaal, integraal en informeel. Positieve gezondheid is daarbij het uitgangspunt. In dit programma werken aan de volgende doelen uit de doelenboom:

2.1 Veerkracht: Inwoners van Beesel kunnen veilig opgroeien/leven en met veranderingen, tegenslag en uitdagingen omgaan

- Inwoners zijn in staat om met stress en tegenslagen om te gaan en vinden zo veel mogelijk oplossingen in het eigen netwerk
- Kinderen ontwikkelen zich optimaal binnen de eigen mogelijkheden

2.3 Mentale gezondheid: Inwoners van Beesel hebben een goede mentale gezondheid en voelen zich gelukkig. Inwoners met psychische kwetsbaarheid kunnen meedoen in de samenleving

- Ondersteuning eenzaamheid
- Mentale gezondheid: Maatwerkvoorzieningen met een focus op normaliseren en gericht op het versterken van eigen kracht en/of het netwerk van de inwoner

2.2 Leefstijl: Inwoners van Beesel kiezen voor een gezonde leefstijl, hebben een gezond gewicht en kinderen groeien op in een gezonde en veilige leefomgeving

- Dalen overgewicht en roken

2.4 Lichamelijke gezondheid: In Beesel kunnen inwoners zo lang mogelijk dagelijkse activiteiten uitvoeren

- Inwoners ervaren zo weinig mogelijk fysieke beperkingen in het dagelijks leven
- Mobiliteit vergroten

Afb. Doelenboom programma 2 (deel 1 van 2)

2.5 Sociaal economische status: In Beesel zijn inwoners financieel zelfredzaam en doen naar vermogen mee in de samenleving

- **Armoede en schulden voorkomen:** Voorkomen en tegengaan van armoede en schulden en het stimuleren van (financiële) zelfredzaamheid en (arbeids)participatie
- **Inburgering:** Inburgeringsplichtigen bereiken het voor hen hoogst haalbare taalniveau (liefst B1), in combinatie met een vorm van participatie (onderwijs, werk)

2.7 Fysieke omgeving: In Beesel zijn inwoners veilig en gezond in de omgeving waar zij wonen en wonen zo lang en zelfstandig mogelijk in de eigen omgeving

- **Ruimte voor ontmoeten:** We bieden ruimte voor ontmoeting in een gemeenschapshuis
- **Ruimte voor onderwijs:** We bieden goede huisvesting voor onze scholen
- **Ruimte voor sport en bewegen:** We zetten ons in voor een ruimte die uitnodigt tot bewegen
- **Toegankelijkheid:** we houden er rekening mee dat de fysieke buitenruimte en activiteiten zo toegankelijk mogelijk zijn voor mensen met fysieke beperkingen

2.6 Sociale leefomgeving: In Beesel voelen inwoners zich veilig. Er is verbinding tussen inwoners, zij gaan respectvol met elkaar om en helpen elkaar

- **Samen met verenigingen:** Verenigingen zorgen ervoor dat mensen kunnen meedoen, ontmoeten en bewegen
- **Minder mantelzorgers** voelen zich overbelast
- **Ontmoeting:** Er is een toereikend aanbod aan algemene voorzieningen die bijdragen aan ontmoeting
- **Veilige sociale leefomgeving:** Inwoners hebben een gezonde en veilige sociale leefomgeving
- **Bewustwording eenzaamheid**
- **Dementievriendelijke samenleving,** waarin begrip is voor mensen met dementie en zij zo lang mogelijk kunnen meedoen

2.8 Zorggebruik: In Beesel hebben we grip op ondersteuning

- **Grip krijgen op het gebruik en de mate** waarin ervaren wordt dat de geboden ondersteuning het gewenste effect heeft

Afb. Doelenboom programma 2 (deel 2 van 2)

De belangrijkste trends en ontwikkelingen binnen dit programma zijn:

- Door middel van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) wil de overheid bevorderen dat de zorgsector samenwerkt om de zorg effectief en betaalbaar te houden. Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) streeft de overheid naar het bredere doel van een gezonde generatie in 2040. Het IZA vraagt de zorgsector om met een integrale blik te kijken naar mensen met een aandoening, ziekte of beperking en hen te helpen met een gezonde(re) leefstijl. Het doel hierbij is om de zorg goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Het GALA vraagt gemeenten om gezonde inwoners te helpen zo lang mogelijk gezond te blijven;
- De zorg staat onder druk door een groot personeelstekort én een toename van een complexere zorgvraag en ondersteuningsbehoefte. Nergens is het landelijk personeelstekort sterker voelbaar dan in de regio Noord- en Midden-Limburg. In 2032 heeft het zorg- en welzijnsdomein in onze regio naar verwachting een tekort van 10% van het aantal benodigde medewerkers. Dit komt deels door onze demografie zoals omschreven in hoofdstuk 2: Noord- en Midden-Limburg vergrijzen sneller dan de rest van het land en het aantal mensen dat het groeiende aantal ouderen kan verzorgen neemt af. Ook het relatief ongunstige sociaaleconomische profiel van onze regio (lage SES in veel gebieden) en de ongezonde leefstijl van een deel van de inwoners zorgen voor een fors hogere zorgvraag;
- In het kader van bovenstaande twee bullits onderzoekt de gemeente Beesel samen met regiogemeente Horst aan de Maas een pilot in het kader van een meer duurzame uitvoering van de Wmo;

- Niet alleen in de professionele zorg neemt de druk toe. Dit geldt ook voor de mantelzorg en het vrijwilligerswerk;
- Landelijk stijgt sinds 2019 het aantal jongeren dat zonder diploma hun school verlaat. In studiejaar 2021-2022 waren er 30.242 nieuwe voortijdige schoolverlaters. Om jongeren een goede ondersteuning te bieden van school naar werk, is het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk' in voorbereiding van de ministeries van OCW en SZW. Dit wetsvoorstel wil de kansengelijkheid vergroten door jongeren met een (risico op) afstand tot de arbeidsmarkt te begeleiden bij de overgang van school naar werk en bij het behoud van werk bij (dreigende) werkloosheid.
- We zien de kosten van maatwerkvoorzieningen stijgen ondanks de nieuwe regionale inkoop en resultaatgericht beschikken. De oorzaak ligt met name in autonome kostenstijgingen, bijvoorbeeld nieuwe CAO's en indexeringen. Daarnaast blijven zaken als de verwijzing naar zorg door partners en het gebruik van specialistische jeugdzorg moeilijk beïnvloedbare factoren.

Nieuw beleid

In 2023 is een groot aantal beleidsplannen binnen het Sociaal Domein geactualiseerd (Gezondheid-Wmo beleid, Lokaal Jeugdbeleid, Sport- en cultuurbeleid). Ook in 2024 en 2025 werken we aan het actualiseren van beleid. Deze beleidskeuzes hebben gevolgen voor de inzet van personeel en middelen. De komende periode werken we (conform de lange termijnplanning raad) aan:

P2.1 Herijking armoedebeleid

We vinden het belangrijk dat inwoners van de gemeente Beesel met (kans op) armoede of problematische schulden kunnen meedoen in de samenleving. Naar aanleiding van landelijke ontwikkelingen, zoals inflatie en gestegen energieprijzen, verandert (de behoefte van) de doelgroep. In 2024 herijken we het armoedebeleid om passende minimaregelingen aan te bieden aan inwoners met minimale middelen. Het doel hiervan is het voorkomen en tegengaan van armoede en schulden en het stimuleren van (financiële) zelfredzaamheid en (arbeids)participatie.

P2.2 Herijking subsidiebeleid (toelichting zie programma 1)

Vitale vrijwilligersorganisaties zijn onmisbaar. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan een levendige samenleving en bevorderen de samenredzaamheid van onze inwoners. In 2024 herijken we het subsidiebeleid. De herijking van het subsidiebeleid heeft naast impact op sport- en cultuurverenigingen (programma 1) ook gevolgen voor jeugdverenigingen en maatschappelijke organisaties (programma 2).

Nieuwe wettelijke taken

P2.3 Spreidingswet

Gemeenten hebben per 1 februari 2024 met de 'Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' (Spreidingswet) een wettelijke taak in de opvang van asielzoekers. Het doel van de wet is te komen tot voldoende opvangplekken en een evenwichtige verdeling van diverse doelgroepen over provincies en gemeenten. De uitvoering van de Spreidingswet kan mogelijk gevolgen hebben. Gemeentes kunnen ook doelgroepen met elkaar uitruilen. Vooralnog zet de gemeente Beesel binnen de regio Noord maximaal in op de opvang van statushouders en Oekraïense ontheemden. Uiteraard blijft dit een grillig onderwerp, en verandert de opdracht vanuit het Rijk regelmatig. Via de P&C cyclus informeren we u over de financiële gevolgen, voor de uitvoering van deze wet kan de reserve 'Opvang Oekrainers' worden ingezet.

Wet van school naar duurzaam werk

De beoogde ingangsdatum van de nieuwe 'Wet van school naar duurzaam werk' is 1 augustus 2025. Doel van het wetsvoorstel is dat jongeren die dit nodig hebben, begeleiding krijgen bij de overstap van school naar werk en bij (dreigende) werkloosheid. Het wetsvoorstel bestaat uit een combinatie van instrumenten die bij onderwijsinstellingen, gemeenten en doorstroompunten wordt belegd. We blijven aangehaakt bij de ontwikkelingen met betrekking tot deze nieuwe wet die in voorbereiding is maar verwachten op dit moment geen of slechts minimale budgettaire gevolgen.

Samenwerking in de regio

Om onze doelen binnen het Sociaal Domein te bereiken, werken we op veel thema's samen met gemeenten in de regio en andere partijen.

In 2023 is er een project opgestart om te komen tot een passende structuur, governance en agenda voor de Arbeidsmarktregio Noord Limburg. In dat kader wordt er binnen onze arbeidsmarktregio (AMR) in 2024 gesproken over de toekomst van de AMR. Het proces wordt in 2024 afgerond en krijgt hiermee zijn uitwerking in 2025.

Zoals in de inleiding van dit hoofdstuk al benoemd heeft de VNG namens de gemeenten het Integraal Zorg Akkoord (IZA) ondertekend. Het IZA richt zich op de houdbaarheid van het zorgstelsel en heeft als doel de zorg, toegankelijk en betaalbaar te houden. Hiervoor wordt onder andere ingezet op versterking van de samenwerking tussen het (gemeentelijke) Sociaal Domein en de eerstelijnszorg. Voor de uitvoering van dit akkoord heeft het ministerie van VWS een specifieke uitkering (SPUK IZA) beschikbaar gesteld voor de samenwerkingsregio Noord- en Midden-Limburg met Venlo als mandaatgemeente. Voor de realisatie van de doelen gedurende de looptijd 2023-2026 zijn de 14 gemeenten een samenwerkingsovereenkomst aangegaan.

P2.4 Resultaat gericht beschikken

Gemeenten beschikken over een grote mate van beleidsvrijheid om de uitvoering van de Wmo 2015 en Jeugdwet zo vorm te geven dat deze aansluit bij de lokale situatie. Veel gemeenten hebben deze beleidsvrijheid benut om de werkwijze resultaat gericht beschikken te ontwikkelen en in de praktijk te brengen. Gemeenten en aanbieders zijn van mening dat deze werkwijze flexibiliteit biedt om te komen tot passende ondersteuning tegen beheersbare kosten. Ook in de regio Noord-Limburg werken we voor zowel de Wmo als de Jeugdwet volgens het principe resultaat gericht beschikken.

Sinds 2016 heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) herhaaldelijk geoordeeld dat resultaat gericht beschikken in strijd is met de juridische zekerheid van cliënten. Deze uitspraken vormden aanleiding voor het ontwerpen van het wetsvoorstel resultaat gericht beschikken. Staatssecretaris van VWS van Ooijen heeft de Tweede Kamer in oktober 2023 geïnformeerd dat dit wetsvoorstel niet bij de Kamer wordt ingediend, omdat partijen het niet eens kunnen worden over de wijze waarop de rechtszekerheid vorm kan krijgen. In maart 2024 heeft de VNG aangegeven nog een keer in gesprek te gaan met het ministerie om te kijken naar de mogelijkheden het wetsvoorstel Resultaatgericht beschikken opnieuw vorm te geven. We wachten de uitkomsten van deze gesprekken af. Indien het wetsvoorstel resultaat gericht er niet komt, zou dit ertoe kunnen leiden dat de maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wmo opnieuw moeten worden aanbesteed. De kosten en capaciteit die dit met zich meebrengt zijn op dit moment nog niet bekend.

P2.5 Inkomenstoets Huishoudelijke Hulp (65K structureel)

We hanteerden een inkomenstoets voor de huishoudelijke hulp. In januari 2024 heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) twee hoger beroepszaken van de gemeente Beesel behandeld. De CRvB heeft de gemeente Beesel niet in het gelijk gesteld (zie raadsinformatiebrief over afschaffen inkomenstoets bij aanvragen voor huishoudelijke hulp via Wmo d.d.19 maart 2024). In navolging van de uitspraak van de CRvB wegen we de financiële draagkracht van inwoners niet meer mee bij de aanvragen voor huishoudelijke hulp en werken we volgens de wettelijke kaders die de Wet Wmo 2015 ons biedt. Door het niet meer werken met de inkomenstoets verwachten we in 2025 een extra stijging (inhaalslag) van het aantal aanvragen huishoudelijke hulp en daarmee het aantal voorzieningen. In de begroting 2025 zijn we voornemens hiervoor structureel € 65.000,- extra bij te ramen op basis van aantallen en verwachtingen.

Om de houdbaarheid van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) te verbeteren, heeft het kabinet besloten om voor alle Wmo-voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Deze wijziging gaat naar verwachting per 1 januari 2026 in. Hoe de nieuwe, inkomensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien wordt in de komende periode verder uitgewerkt.

In het kader van het onderzoek van de gemeente Beesel samen met regiogemeente Horst aan de Maas naar een pilot in het kader van een meer duurzame uitvoering van de Wmo zijn mogelijk extra middelen / capaciteit nodig, vooralsnog zal dat incidenteel zijn en zijn de kosten nu nog niet bekend.

Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028

De uitgaven van de jeugdzorg zijn flink gestegen. Daarmee is ook het beroep van de jeugdzorg op de krappe arbeidsmarkt gegroeid. Dit heeft geleid tot het opstellen van een landelijke hervormingsagenda jeugd. De hervormingsagenda jeugd bevat een groot pakket afspraken om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Daarbij wordt van alle partijen inzet verwacht. Gemeenten en het rijk investeren in de kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. Met de hervormingsagenda jeugd zetten we in op betere en tijdige zorg en ondersteuning en een

beheersbaar en daarmee duurzaam financieel stelsel voor jeugdzorg. In 2025 gaan we verder aan de slag met het regionaal en lokaal uitvoeren van de landelijke hervormingsagenda. Hiervoor hebben we in de meerjarenbegroting 2024-2027 voor het jaar 2025 al een taakstelling opgenomen van 708.000, dit conform hervormingsagenda. De acties en werkwijze uit de hervormingsagenda passen we inmiddels toe, echter hebben we op basis hiervan nog niet de verwachting dat de taakstelling (landelijk en lokaal) hiermee wordt gehaald. We volgen de ontwikkelingen op de voet en we gaan er van uit dat het Rijk met aanvullende maatregelen (en/of (incidentele) middelen) komt wanneer het beeld landelijk niet verbeterd vanuit de hervormingsagenda. Op dit moment stellen we daarom nog geen wijziging voor in afwachting van landelijke ontwikkelingen.

Maatwerkvoorzieningen Jeugd

De inkoop van de maatwerkvoorzieningen Jeugd doen we op de schaal van Noord- (en Midden) Limburg. Binnen de maatwerkvoorzieningen jeugd zien we een aantal ontwikkelingen, die mogelijk financiële gevolgen heeft voor 2024 en verder.

P2.6 Segment 1 - Opname vervangende behandeling en behandeling met verblijf (582k structureel)

Begin 2023 hebben de 14 gemeenten in Noord- en Midden-Limburg een samenwerkingsovereenkomst ondertekend waarin nadere afspraken zijn gemaakt over de (gezamenlijke) uitvoering van segment 1. Begin 2023 is hiervoor een voorlopige verdeelsleutel opgesteld, op basis van de op dat moment bekende kosten per gemeente. In de begroting 2024-2027 hebben we de kosten voor jeugdzorg zo reëel mogelijk geraamd op basis van de informatie die we op dat moment (medio 2023) hadden. Het aantal jeugdigen in dure trajecten, zoals in segment 1, blijft lastig te voorspellen. In het najaar is een nieuwe berekening gemaakt op basis de daadwerkelijke kosten tot dan toe. Hieruit is gebleken dat het percentage voor Beesel niet 2,5% maar 4,5% betreft. De aangepaste verdeelsleutel is van invloed op de verrekening van kosten over 2023, maar heeft ook consequenties voor begroting 2025 en verder. De verwachting is dat het aantal jongeren dat gebruik maakt van zorg in Segment 1, waarvan de toegang regionaal is georganiseerd, de komende jaren nagenoeg gelijk blijft. Hiervoor nemen we structureel een extra bedrag van € 582.000 op, voorstel zal via eerste bestuursrapportage 2024 worden verwerkt).

P2.7 Herstelplan zorgaanbieder

Eén van de grote zorgaanbieders in de regio, waar we veel mee samenwerken, staat voor het opstellen en uitvoeren van een herstelplan. We verwerken de financiële consequenties van het herstelplan in 2024. Het herstelplan zal in totaal 11,4 miljoen euro bedragen, op basis van de verdeelsleutel zal de bijdrage vanuit Beesel worden bepaald. Mogelijk heeft dit ook structurele impact, maar dat is op dit moment nog niet bekend.

Participatiewet in Balans

De laatste jaren staat de bestaanszekerheid van steeds meer mensen in Nederland onder druk. Deze kwetsbaarheid geldt in het bijzonder voor mensen die afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering op basis van de Participatiewet. De overheid slaagt er niet altijd in om het benodigde vangnet of passende ondersteuning tot participatie te bieden. Het programma Participatiewet in Balans is bedoeld om daarin verandering te brengen. Iedereen moet kunnen beschikken over een toereikend en zeker bestaansminimum. Mensen moeten daarnaast gestimuleerd en ondersteund worden om naar vermogen deel te nemen op de arbeidsmarkt en aan de samenleving.

De Participatiewet wordt komende jaren herzien binnen het programma Participatiewet in Balans. Hierbij staan vertrouwen, menselijke maat en vereenvoudiging centraal. Het betreft niet alleen het aanpassen van de wet, maar ook het versterken van de vakkundigheid in de uitvoering. De beoogde datum van inwerkingtreding van de Participatiewet in Balans is 1 januari 2025. Het betreft geen nieuwe wet, maar een wijziging van de huidige Participatiewet. We werken in de regio Noord-Limburg samen om de wetswijziging eenduidig te implementeren.

Programma Leefbaarheid

We zien leefbaarheid als een belangrijk thema (ook provinciaal en landelijk) dat zich binnen alle beleidsvelden manifesteert en dat een verbindende functie heeft tussen het sociale en fysieke domein. We onderzoeken vanaf 2024 op welke manier leefbaarheid extra aandacht vraagt en het (de samenwerking tussen) het sociale en fysieke domein kan versterken, bijvoorbeeld door het toepassen van positieve gezondheid binnen het fysieke domein.

In dit programma pakken we in ieder geval de netwerkversterking met maatschappelijke partners en inwoners op. Ook ontwerpen we een nieuwe integrale wijkgerichte aanpak (op basis van ervaringen

met de huidige wijkaanpak). Het budget dat vervolgens benodigd is voor deze wijkaanpak, ramen we bij de concrete aanpak per wijk/ gebied.

Programma Integraal Kindcentrum Beesel (IKC) inclusief gymzaal

We werken in 2024 aan het Programma van Eisen en het ontwerp van het IKC met onze partners uit het onderwijs, de kinderopvang en de dagopvang voor ouderen en in brede participatie (zoals sportverenigingen, stichting Beheer Binnensportaccommodaties Beesel, Kernoverleg en omwonenden). Na kredietaanvraag en aanbesteding, starten we in 2025 met de realisatie. De kapitaallasten van het IKC dekken we vanaf 2027 vanuit het budget vitale voorzieningen en vanuit het ambitiebudget.

Programma Maatschappelijk Vastgoed

In dit programma staat een toekomstbestendige plek geven aan diverse functies (zoals educatie, ontmoeting, cultuur, informatie, dienstverlening en podiumfunctie) in onderlinge samenhang centraal. Dit geven we vorm samen met sociaal-maatschappelijke partners, verenigingen en in brede participatie. Het gaat voor 2024- 2026 om planvorming, ontwerp en realisatie van herinrichting van De Schakel, gevolgd door het gemeentehuis. De kapitaallasten betalen we vanaf 2026/ 2027 vanuit het ambitiebudget.

Voorstellen programma 2

Voor programma 2 Samenkracht stellen we 3 uitgangspunten voor op grond waarvan we de begroting 2025 opstellen. Vervolgens volgt het overzicht met voorstellen voor dit programma om in de begroting 2025 nader uit te werken.

Toegankelijk en betaalbaar houden van zorg

Met de regionale aanpak van het Integraal Zorg Akkoord richten we ons op veranderbewegingen die leiden tot vermindering van arbeidsdruk en het toegankelijk houden van de zorg. Dit kunnen we niet alleen. Samen met partijen uit het zorg- en welzijnsdomein in Noord- en Midden- Limburg zetten we in op de gezamenlijke beweging die zich richt op positieve gezondheid, preventie en passende zorg en ondersteuning.

Beweging van ziekte naar gezondheid

We bevorderen een gezond en actief leven en verkleinen gezondheidsverschillen door te blijven inzetten op preventie, vroegsignalering en het versterken van de sociale basis. Hiermee helpen we inwoners zo lang mogelijk gezond te blijven en zelfredzaam te zijn.

Maatwerkvoorzieningen Sociaal Domein

We geloven erin dat het voorkomen van (ernstige) zorgen de kwaliteit van leven van onze inwoners vergroot en de zorgbehoefte verkleint. Het versterken van de sociale basis en inzet op preventie draagt hieraan bij. Als dit niet voldoende is, bieden we geïndiceerde voorzieningen (maatwerkvoorzieningen). Ondanks de vele ontwikkelingen binnen de maatwerkvoorzieningen en bijbehorende (financiële) risico's, blijven we uitvoering geven aan onze wettelijke taken binnen het Sociaal Domein.

Nr	Voorstellen programma 2	Karakter	Budget
P2.1	Herijking armoedebeleid implementatie Behandeling van het herijkte armoedebeleid is later in 2024 voorzien en zal daarna worden verwerkt in de begroting.	structureel	N.t.b.
P2.2	Herijking subsidiebeleid (icm P1.3) Behandeling van het herijkte subsidiebeleid is later in 2024 voorzien en zal daarna worden verwerkt in de begroting.	structureel	N.t.b.
P2.3	Spreidingswet (lange termijn effect). Voor de uitvoering van deze wet wordt voorgesteld de reserve 'Opvang Oekraïne' breder inzetbaar te maken, te weten voor alle doelgroepen zoals in de spreidingswet nu opgenomen.	incidenteel	Reserve
P2.4	Resultaat gericht beschikken	Inc./ struct.	N.t.b.
P2.5	Inkomenstoets Huishoudelijke Hulp	Structureel	65K
P2.6	Segment 1 Jeugd	Structureel	582K
P2.7	Herstelplan zorgaanbieder (incidenteel 2024)	Structureel	N.t.b.

3.3 Programma 3. Fijn wonen en bedrijvig

In programma 3 werken we aan een omgeving waarin het fijn wonen, werken en recreëren is. Dit doen we door te zorgen voor een gemeenschap waar het bedrijfsleven de ruimte krijgt om te ondernemen. Dit zien we terug in de centra, de bedrijventerreinen en in ons waardevolle buitengebied. Ook zorgen we voor een prettige woongemeenschap. Belangrijk aandachtspunt is een aanbod van de juiste kwaliteit, voor de juiste doelgroep op het juiste moment. De meeste woningen waarmee we de toekomst in gaan staan er al, deze verdienen dan ook grote aandacht. Gelijktijdig werken we aan nieuwe woningen als waardevolle aanvulling op de bestaande voorraad. Zowel het wonen, werken en recreëren doen we in een klimaatbestendige, toegankelijke, goed bereikbare, groene en schone leefomgeving. Hiermee stimuleren we ontmoeting, beweging, sociale verbondenheid, verblijf en recreatie. Dit doen we door een juiste inrichting en onderhoud van de openbare ruimte. Dit alles doen we met aandacht voor duurzaamheid. Zo werken we aan een goede omgeving en samenleving en wentelen we de negatieve gevolgen zo min mogelijk af op de volgende generaties of andere delen van de wereld. Naast fysieke duurzaamheid, zoals afname van uitstoot van broeikasgassen, werken we ook aan sociale duurzaamheid. Dit betekent dat iedereen kan meedoen, iedereen het kan betalen en mee kan profiteren. In programma drie werken we aan de volgende doelen op basis van onze doelenboom:

Afb. Doelenboom programma 3

De belangrijkste trends en ontwikkelingen zijn:

- Het aantal ruimteclaims blijft groot. Ruimtevragers komen onder andere voort uit de energietransitie, economische ontwikkelingen, de woningbouwopgave en opgaven rondom landbouw, natuur, water en klimaatadaptatie. Deze landelijke trends vertalen zich eveneens naar Rijksopgaven en (rijks)programma's. Voorbeelden zijn het Nationaal programma landelijk gebied (NPLG), de woningbouwopgave en het principe water- en bodemsturend. Dit vraagt ook in Beesel om scherpe keuzes en sturing.
- De lokale economie biedt meer dan alleen werkgelegenheid. Ondernemers hebben een belangrijke rol in het behoud van de gemeenschapsidentiteit en het versterken van de sociale cohesie. Maar zoals we de afgelopen jaren hebben geleerd, verandert de wereld continu. Tal van regionale, nationale maar ook mondiale transitie en ontwikkelingen, zoals de

energietransitie, klimaatverandering, vergrijzing en transitie op de arbeidsmarkt, hebben invloed op het functioneren van onze lokale economie.

- De energie- en infrastructuur staat onder druk. We gaan van een centraal naar een decentraal energiesysteem, met daarbinnen ook nog eens opwekkers die weersafhankelijk zijn. Op dit moment ervaren we dat de elektrificatie sneller gaat dan gedacht en de benodigde infrastructuur fors achterloopt. Bedrijven, maar ook andere organisaties of gebouwen met een grootaansluiting kunnen niet aangesloten worden. De verwachting is dat dit tot zeker 2030 aanhoudt. Voor een gezond ondernemersklimaat is een toekomstbestendige energie-infrastructuur en -voorziening noodzakelijk.

Nieuw beleid

Ook in 2025 werken we aan het actualiseren van beleid. Deze beleidskeuzes hebben gevolgen voor de inzet van personeel en middelen. De komende periode werken we aan:

Groen- wegenbeleidsplan

In 2024 wordt gestart met het opstellen van een nieuw groen- en wegenbeleidsplan, dit loopt door in 2025. Hierin beschrijven we op welke onderhoudsniveau we onze groenvoorzieningen en wegen beheren. Daarbij wordt ook de vertaling gemaakt welke activiteiten hiervoor nodig zijn en welke kosten daaraan verbonden zijn. Ondertussen werken we door aan onze reguliere onderhoudsprojecten en komen we tot uitvoering van de wijkaanpak Wildenkamp.

P3.1 Mobiliteitsplan

In 2024 is gestart met het opstellen van een nieuw mobiliteitsplan. Onderdeel van het mobiliteitsplan is een uitvoeringsprogramma. We nemen uw raad mee in dit proces en zullen het plan in 2025 ter besluitvorming voorleggen. Op dat moment is ook helder welke financiële gevolgen dit heeft.

Economische visie en uitvoeringsprogramma

In de economische visie (vastgesteld in april 2024) schetsen we de koers voor de toekomst, erkennen we de uitdagingen en kansen en maken we duidelijk wat de inzet en rol is van zowel de gemeente, ondernemers en ander belanghebbenden. Op basis van de overkoepelde visie zijn we aan de slag gegaan met een concreet 10-puntenplan. Om de doelen van dit plan te realiseren is structureel budget nodig. Hiervoor is reeds € 50.000,- toegewezen voor de jaren 2025, 2026 en 2027.

P3.2 BIZ Centrum Reuver

BIZ Centrum Reuver De centrumondernemers willen een Bedrijven Investeringszone (BIZ) oprichten met als voornaamste doel de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van het centrum te verbeteren. De gemeente omarmt dit initiatief en is bereid gedurende de looptijd van de BIZ (5 jaar) een financiële bijdrage te leveren. De hoogte van deze bijdrage moet nog worden bepaald.

Towndeal

In het kader van de Towndeal hebben we het overgangsgebied tussen bedrijventerrein Roversheide en de omliggende woonwijken (locatie in de driehoek St. Annastraat/ Broeklaan / Mariastraat) met een mix van woon- en werkfuncties in beeld. We willen dit gebied op een toekomstbestendige, duurzame manier transformeren. In 2025 willen we een vervolg hieraan geven op basis van de processtappen die we in 2024 bepalen, inclusief benodigde capaciteit en middelen.

P3.3 Grondbeleid

Het grondbeleid is een middel om gemeentelijke doelstellingen te verwezenlijken. In 2023 is gestart met het opstellen van een nieuwe nota grondbeleid, deze wordt in 2024 afgerond. Geconstateerd wordt dat uitdagingen bij verschillende disciplines om ruimte vragen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de opwek van duurzame energie, woningbouw, bedrijvigheid en klimaatadaptatie. De nota grondbeleid geeft handvatten en kaders hoe te handelen bij strategische aan- en verkopen van onroerende zaken en grondtransacties. Het huidige grondbeleid dateert uit 1993 en gaat uit van een passieve houding vanuit de gemeente bij aan- en verkoop van gronden. Afhankelijk van de te maken keuzes hierin kan een en ander een doorwerking hebben op de ambtelijke capaciteit en benodigde expertise. Daarnaast is financieringsruimte dan mogelijk noodzakelijk.

Speelbeleid

De laatste jaren hebben wij gemerkt dat de speelvoorzieningen niet meer altijd goed aansluiten bij de wensen van onze inwoners. We willen ons meer richten op het realiseren van waardevolle plekken in de woonomgeving die multifunctioneler ingericht zijn, waarbij spelen, ontmoeten, rusten en van de natuur genieten samengaan. In 2024 zijn we gestart met het opstellen van een speel- en sportbeleid in de openbare ruimte. We houden in het nieuwe beleid rekening met andere opgaven zoals hittestress en demografische ontwikkeling. We haken in op thema's zoals inclusiviteit, leefbaarheid en duurzaamheid. We betrekken buurten en wijken bij het opstellen van het beleid. Naar verwachting zal het speelbeleid in Q1 van 2025 ter besluitvorming worden voorgelegd aan uw raad.

Samenwerking in de regio

Om onze doelen te bereiken werken we in wisselende samenstelling samen met andere partijen. We overwegen doorlopend of de huidige manier van (samen)werken de juiste is of dat aanpassing nodig is. Zo verkennen we in 2024 de mogelijkheden voor een (voorlopige) toetreding tot de gemeenschappelijke regeling Reinigingsdienst Maasland. Aanleiding hiervoor is het aflopende contract op 1 maart 2025 met PreZero voor de huis-aan-inzameling van o.a. rest- en GFT-afval. Het aantal aanbieders in de markt voor deze dienst is erg schaars, en daarmee ook de concurrentie. Het resultaat van dit onderzoek verwachten we in 2024 en aansluitend zal besluitvorming plaatsvinden.

Crossroads Limburg is de quattro helix organisatie die ondernemers, onderwijs en overheid in Noord-Limburg bij elkaar brengt. In 2023 is Crossroads gestart met het opstellen van een routeplan inclusief financieringsvoorstel. De uitkomsten van dit onderzoek worden verwacht in Q2 van 2024 en verwerkt in de begroting 2025.

Naar aanleiding van de discussie over het al dan niet uittreden uit de Stichting Ons WCL loopt ook nog een ander onderzoek. Zo wordt onderzocht of, en zo ja in welke mate, behoefte bestaat aan regionale samenwerking inzake het landelijk gebied en aansluitend welke organisatievorm hierbij past. Dit resultaat wordt eveneens in Q2 2024 verwacht. De resultaten van deze onderzoeken verwerken we in de meerjarenbegroting.

P3.4 Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord (RUD LN)

In 2020 en 2021 verschenen diverse kritische rapporten -van onder meer de Algemene Rekenkamer en het Openbaar Ministerie- over de kwaliteit van de bescherming van de fysieke leefomgeving. Dit resulteerde in maart 2021 in het advies van de Commissie Van Aartsen om het stelsel van omgevingsdiensten en de landelijke rijksinspecties verder aan te scherpen. Op basis van dit advies werd door de VNG, IPO en het Rijk medio 2022 het Interbestuurlijk programma Versterking VTH-stelsel (IBP VTH) gestart om de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen daadwerkelijk te implementeren. Het IBP ontwikkelt daartoe een aantal 'producten' die aan de benodigde versterking moeten bijdragen. Zo heeft het IBP robuustheidscriteria opgesteld die staan voor de absolute ondergrens van organisatorische randvoorwaarden waaraan omgevingsdiensten moeten voldoen om VTH-taken professioneel (deskundig, consistent en daadkrachtig) uit te kunnen blijven voeren. Alle omgevingsdiensten dienen te toetsen of zij aan deze robuustheidscriteria voldoen. De RUD LN heeft in de afgelopen jaren diverse initiatieven ondernomen om de robuustheid van de organisatie te verbeteren. Uit de in 2023 uitgevoerde toetsing bleek desalniettemin dat de RUD LN niet voldoet aan vijf van de zes criteria van het IBP VTH. Hierdoor is de RUD LN niet robuust en heeft zij voor 1 april 2024 een plan van aanpak ingediend bij het ministerie van I&W waarin staat hoe de dienst binnen twee jaar gaat voldoen aan alle zes de criteria. Het moeten gaan voldoen aan de robuustheidscriteria gaat (financiële) gevolgen hebben. Deze verwerken we in de meerjarenbegroting 2025.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de omgevingswet in werking getreden. In 2025 werken we aan twee kerninstrumenten van de omgevingswet, namelijk het omgevingsplan en de omgevingsvisie.

Omgevingsvisie

In 2024 zijn we gestart met het opstellen van de omgevingsvisie, in 2025 gaan we hiermee verder. In de omgevingsvisie leggen wij onze ambities en doelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast en staat welke ontwikkelingen wel of niet gewenst zijn. Bij het opstellen van de omgevingsvisie betrekken we een breed speelveld aan stakeholders waaronder ook de gemeenteraad. Door de grote reikwijdte, het aantal stakeholders en de verschillende belangen is er sprake van een complex en intensief traject.

Om overzicht aan te brengen en geleidelijk toe te werken naar keuzes, werken we met een aantal deelprocessen en deelproducten die ons helpen in het maken en rechtvaardigen van uiteindelijke keuzes. Uiterlijk op 1 januari 2027 moet de omgevingsvisie zijn vastgesteld.

Omgevingsplan

In 2025 starten wij met het opstellen van het omgevingsplan. Per 1 januari 2024 hebben wij van rechtswege een tijdelijk Omgevingsplan gemeente Beesel. Wij hebben tot en met 2031 de gelegenheid om dat plan stapsgewijs aan te passen naar een definitief omgevingsplan dat aan alle wettelijke eisen van de Omgevingswet voldoet. Dit betreft een aanzienlijke opgave, waarvoor we deze volledige periode zullen benutten.

In 2025 beginnen we met de aanbesteding en maken we hoofdkeuzes voor zowel het proces alsook voor de inhoud van het omgevingsplan. Strategische keuzes en de koers uit de omgevingsvisie is input voor dit proces. De besluitvorming over het omgevingsplan zal gefaseerd plaatsvinden over de periode 2025-2031. Het opstellen van het omgevingsplan is een meerjarig traject. Dit vraagt om een aanzienlijke capaciteit van onze organisatie en financiële middelen, bijvoorbeeld voor begeleiding door van een planologisch adviesbureau, om tot realisatie te komen. Het benodigde budget nemen we in de begroting op. We dekken dit uit de beschikbaar gestelde Rijksmiddelen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Ruimteclaims en transitie buitengebied

Het aantal ruimteclaims blijft groot. Deze komen voort uit trends en ontwikkelingen die ook tot uiting komen in Beesel en vragen om scherpe keuzes en sturing. Keuzes worden gemaakt op verschillende niveaus zoals: lokaal, regionaal, provinciaal en landelijk. Lokale keuzes maken we in het traject van de omgevingsvisie. Regionaal stemmen we grote ruimteclaims af, bijvoorbeeld door ontwerpend onderzoek. Provinciaal wordt gestart met het actualiseren van de provinciale omgevingsvisie (POVI). Ook vindt er regionale afstemming plaats over grote ruimteclaims op programmaniveau. Denk aan de gebiedsplannen LPLG, de RES, en de regionale Woondeal. Daarnaast zijn er projecten die een grote ruimteclaim leggen; in het buitengebied is dit bijvoorbeeld het infraproject Delta Rhine Corridor. De zwaarte van een aantal opgaven en de wijze van uitvoering is onderdeel van de kabinetsformatie en mede daarom op dit moment van schrijven nog onduidelijk. Daarbij dient opgemerkt te worden dat bij het wegvallen van bijvoorbeeld een nationaal programma de opgaven en ruimteclaims niet per se verdwijnen. Ook autonome ontwikkelingen zoals de transitie in de landbouw zorgt voor een ruimteclaim die afweging vraagt.

Mede door de onduidelijkheid op dit moment kan nog geen nauwkeurige inschatting gemaakt worden hoe groot de impact op de gemeente is. Wel kan gesteld worden dat de complexiteit en gevraagde capaciteit in het ruimtelijk domein, mede door de vele opgaven, ruimteclaims en combinaties hiervan, toeneemt.

Fijn wonen

Nieuwbouw

In de woonzorgvisie is een ambitie opgenomen om 500 woningen toe te voegen. Om dit te bereiken ondersteunen en werken we samen aan woningbouwinitiatieven. Concrete voorbeelden zijn de Kleine Solberg en Rustoord. Daarnaast wegen we nieuwe woningbouwinitiatieven af en ondersteunen indien nodig. In 2024 werken we uit waar kansen zijn om nieuwe woningen te ontwikkelen. In 2025 werken we dit uit in enkele gebiedsvisies en verwachten we dit terug te zien in de doorontwikkeling van woningbouwplannen.

Woningbouwlocatie Rustoord

In 2023 hebben Nester en de gemeente gezamenlijk gewerkt aan een gebiedsvisie voor Rustoord. Dit met als doel om te komen tot een divers woningbouwprogramma en een prettige woon- en leefomgeving. Hiermee is er een gezamenlijke ambitie om de openbare ruimte op te waarderen. Om onze ambities in de openbare ruimte te verwezenlijken, woningbouw mogelijk te maken en zo te komen tot een waardevolle gebiedsontwikkeling, is een actieve houding en een investering nodig van de gemeente.

Daar het ontwerpproces van de openbare ruimte zich nog in een beginfase bevindt, is kostenindicatie opgenomen van de kapitaallasten. Gedurende het proces zal de benodigde investering worden bijgesteld en verwerkt in de P&C cyclus.

De kostenindicatie van de investering bedraagt € 900.000, -, hetgeen zich vertaalt in € 30.000, - kapitaallasten per jaar. Zoals in de begroting 2024 opgenomen stellen wij voor deze kosten te dekken uit het ambitiebudget. Gelijktijdig zoeken we naar externe financieringsmiddelen via rijks- of provinciale regelingen.

Duurzaamheid

Beleidsplan en actieplan duurzaamheid

Het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Beesel is t/m 2030 vastgelegd in de visie Focus, lef en draakkracht; het bijbehorende (tweede) actieplan loopt t/m 2026. Met het uitvoeren van de acties op onze vijf duurzaamheidsthema's (sociale duurzaamheid, duurzame energie, biodiversiteit & klimaatadaptatie, circulaire economie, duurzame mobiliteit) liggen we op koers om onze doelstellingen te realiseren. Duurzaamheidsdoelen streven wij na op basis van het landelijke Klimaatakkoord. Handelingsvrijheid voor de gemeente is beperkt door de voorwaarden die aan financiering zijn gekoppeld. Uitvoering van het beleid kan aanpassingen vergen op het moment dat regelgeving verandert en/of de bijbehorende financiering wijzigt.

Energie-infrastructuur

De energie- infrastructuur staat zeker tot 2030 onder druk. Bedrijven en maatschappelijk vastgoed (gebouwen met een grootaansluiting) kunnen niet aangesloten worden, zowel niet om stroom af te nemen als om terug te leveren. Voor nieuwbouw van woningen is een wachttijd van 1 tot 2 jaar voor een huisaansluiting intussen gewoon. Voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving ligt voor onze gemeente het all electric scenario het meest voor de hand. Ons huidige netwerk in bebouwd gebied is daar niet op ingericht. Enexis heeft becijferd dat circa 1/3 deel van het stroomnet moet worden verzwaard (60-70 km), inclusief meer dan 50 extra trafohuisjes. De energietransitie is door deze opgave één van de principes in wijk- of gebiedspecifieke aanpak.

Als (samenwerkende) gemeentes moeten we op dit vlak nadenken over oplossingsrichtingen, meer regie nemen, samenwerken en kennis uitwisselen. We bekijken of we tot planvorming voor een Masterplan (ondergrondse) infrastructuur kunnen komen waarin meerjarige duidelijkheid wordt verschaft, wat we waar en wanneer oppakken, afgestemd met onze stakeholders. Mogelijk komt er een subsidieregeling vanuit de provincie of het Rijk. Daarnaast bekijken we in RES-verband naar inzet en expertise.

Blijvend aantrekkelijk vestigingsklimaat (Energyhub Roversheide)

Bij de uitbreiding van Roversheide is de energie-infrastructuur een knelpunt. Als oplossingsrichting verkennen we in 2024 of een energyhub mogelijk is: daarbij wordt bestaande energiec capaciteit vrijgespeeld ten gunste van uitbreiding en wordt bekeken welke infra daarvoor nodig is. Voor een enkel bedrijf is misschien een (nood)oplossing te vinden; voor een volledig bedrijventerrein is dit een stevige uitdaging. Uit de verkenning blijkt straks of er door ons investeringen moeten worden gedaan om te komen tot een toekomstbestendige energie-infrastructuur.

Klimaatakkoordmiddelen (CDOKE)

De klimaatakkoordmiddelen zijn tot en met 2025 beschikbaar en voor 90% te besteden aan personele inzet. In 2024 is hiervan de Energiebrigade geformeerd die in 2025 doorloopt; dit betreft capaciteit voor de coördinatie, advisering en daadwerkelijke uitvoering (kleine maatregelen) van de verduurzaming van woningen. In de begroting 2024 zijn voor de jaarschijven 2026 en 2027 op basis van informatie van de provincie dezelfde baten en lasten aangehouden als het ontvangen bedrag in

2023 (circa € 300.000). Momenteel is nog onzeker of de klimaatakkoordmiddelen onder een nieuw te vormen kabinet op dezelfde wijze als verwacht doorgezet worden. Als dit niet het geval is, kunnen we onze duurzaamheidsdoelstellingen alleen realiseren door structurele middelen in de begroting op te nemen. Mocht er al informatie beschikbaar zijn, dan verwerken we dit bij de begroting 2025.

P3.5 Natuurinclusief isoleren

Het op grote schaal isoleren van spouwmuren en daken maakt deel uit van de lokale, provinciale en landelijke duurzaamheidsambities (vermindering CO₂-uitstoot). Voor huishoudens levert dit lagere woonlasten op, meer wooncomfort en een beter binnenklimaat. Voor deze isolatie stelt het Rijk subsidiemiddelen beschikbaar voor particuliere huishoudens met een koopwoning met een laag energielabel. We zien echter frictie ontstaan tussen duurzaamheidsdoelstellingen en natuurwetgeving. Met name vlermuizen en vogels huisvesten op plaatsen die geïsoleerd worden. Daarom is voorafgaand aan isolatie, ecologisch onderzoek noodzakelijk en op basis daarvan mogelijk een vergunningsaanvraag.

We staan op het punt om als gemeente opdrachtgever te worden voor huishoudens die daartoe zelf niet in staat zijn. Om deze isolatieopgave laten slagen, willen we werken met een soortenmanagementplan (SMP). Hierdoor is het niet meer nodig is om voor iedere individuele woning een onderzoeks- en een vergunningstraject te doorlopen. Het tot stand laten komen van dit SMP heeft een aanzienlijke doorlooptijd. Om wel tijdig te starten met de isolatieopgave stelt de provincie voor te gaan werken met een pré-SMP. Dit houdt in dat gedurende maximaal 2 jaar in een beperkt deel van het totaal aantal woningen isolatie mag plaatsvinden waarbij op basis van een modelmatige schatting van aanwezige verblijfplaatsen van vogels en vlermuizen maatregelen genomen worden om deze soorten te beschermen. Intussen is de gemeente verplicht om te starten met het opstellen van een SMP (daarvoor is vanaf 2025 capaciteit beschikbaar bij ecologische bureaus). Deze aanpak zorgt ervoor dat de isolatie van woningen op een verantwoorde manier doorgang kan vinden. In de begroting 2024 hadden we de verwachting dat het SMP volledig door het Rijk of de provincie gefinancierd zou worden. Nu is duidelijk dat dit niet het geval is. Het opstellen van een SMP kost naar verwachting € 200.000. De provincie is in afwachting van een 2de tranche aan middelen ter ondersteuning van gemeenten (in afwachting van nieuwe kabinet). Daarna zal de provincie de helft van de kosten bijdragen. We stellen daarom voor een eigen investering van € 100.000 op te nemen in de begroting 2025. Deze ruimte vinden we niet binnen de klimaatakkoordmiddelen, met name vanwege de daaraan verbonden voorwaarden.

Voorstellen programma 3

Voor dit programma stellen we voor om op basis van de volgende 3 uitgangspunten (verder) aan de slag te gaan met de voorbereiding van de begroting 2025 en volgt daarna de tabel met voorstellen om in de begroting 2025 te verwerken:

Ruimteclaims en transitie buitengebied

We participeren in regionale en provinciale trajecten om zo invloed te blijven uitoefenen op de ruimteclaims en het ruimtegebruik in de gemeente Beesel. De benodigde inzet is momenteel onduidelijk, dit komt mede door de kabinetsformatie en onduidelijkheid over provinciale processen. Waar nodig passen wij onze planning en prioritering aan om te kunnen blijven anticiperen op deze processen.

Woningbouwopgave

De woningbehoefte blijft groot. Om hier invulling aan te geven werken we onder andere aan de woningbouwlocatie Rustoord. Ook werken we aan gebiedsvisies voor nieuwe ontwikkellocaties waardoor aansluitend nieuwe woningbouwprojecten gestart kunnen worden en voorzien wordt in de woningbehoefte van onze inwoners en nieuwe doelgroepen.

Energie infrastructuur en besparing

We bereiden ons voor op de grote isolatieopgave. Dit doen we door een soortenmanagementplan op te stellen. Dit is randvoorwaardelijk om de isolatieopgave en daarmee energiebesparing te realiseren.

Daarnaast denken we na over oplossingsrichtingen over de knellende energie infrastructuur, zodat nieuwe bedrijven en woningen kunnen worden aangesloten op het energienetwerk.

Nr	Voorstellen programma 3	Karakter	Budget
P3.1	Mobiliteitsplan Behandeling van het mobiliteitsplan is later in 2024 voorzien en zal daarna worden verwerkt in de begroting.	Inc./ Struct.	N.t.b.
P3.2	BIZ Centrum Reuver	Structureel	N.t.b.
P3.3	Grondbeleid Behandeling van het grondbeleid is later in 2024 voorzien en zal daarna worden verwerkt in de begroting.	Inc./ Struct.	N.t.b.
P3.4	Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord (RUD LN)	Incidenteel Structureel	200k 52k
P3.5	Natuurinclusief isoleren	Incidenteel	100k

3.4 Programma 4. Veilige en dienstverlenende Gemeente

Met het programma 4 - Veilige en Dienstverlenende gemeente - zorgen we ervoor dat onze inwoners zich veilig voelen in onze gemeente, dat onze inwoners een goede dienstverlening van ons ontvangen en zetten we in op een bestuurlijk krachtige gemeente, lokaal, (eu-)regionaal én landelijk. In programma 4 werken we aan de volgende doelen uit onze doelenboom:

Afb. Doelenboom programma 4

Binnen programma 4 continueren we in 2025 onze inzet en uitvoering van het Integrale Veiligheidsbeleid. De toenemende complexiteit op het gebied van jeugd & veiligheid vraagt bijzondere aandacht. Ook regionaal blijven we onze krachten bundelen op veiligheid (breed) en specifiek ondermijning. De nieuwe Regio Deal, waar veiligheid een onderdeel van is, geeft hier voor 2025 en verder een extra impuls.

P4.1 Regionale Samenwerking / Regio Deal

De Regio Deal specifiek en de samenwerking in de Regio Noord-Limburg in het algemeen vraagt in 2025 onze aandacht. De uitkomsten van het onderzoek naar een "*toekomstbestendige samenwerking in Noord-Limburg*" moeten helpen bij de governance discussie in de regio. De uitwerking van de eventuele aanbevelingen krijgt op zijn vroegst in 2025 zijn beslag.

In februari 2024 is een Regio Deal toegekend aan Noord-Limburg. Aan de uitvoering van de Regio Deal (specifieke uitkering Rijk aan regio) levert de gemeente Beesel een actieve bijdrage. In 2024 is na toekenning de regionale propositie verder uitgewerkt en geconcretiseerd in projecten. Elke regiogemeente levert ook een financiële bijdrage aan de uitvoering aan de Regio Deal. De regio in zijn totaal dient €10 miljoen te cofinancieren. De bijdrage per gemeente is afhankelijk van nog te maken keuzes regionaal en lokaal.

Nieuw beleid: strategische toekomstvisie

De gemeenschapsvisie Blij in Beesel, met daarin het (toekomst)beeld van de inwoners van Beesel, is sinds 2017 de leidraad in ons dagelijks werk. In 2024 starten we het proces om te komen tot een nieuwe strategische toekomstvisie, die we in 2025 opleveren.

P4.2 Veiligheid

Ook voor 2025 is het door de raad vastgestelde Integrale Veiligheidsbeleid 2023-2025 leidend en blijven we ons onverminderd inzetten op hoofdthema's als ondermijning, jeugd en veiligheid en zorg en veiligheid. Dit geldt zowel voor cyber- als fysieke veiligheid. We werken nauw samen met

ketenpartners zoals de politie, het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), Veiligheidsregio en diverse instellingen binnen het sociaal domein. Deze samenwerking stelt ons in staat om casuïstiek op een integrale wijze te benaderen en aan te pakken. Daarnaast werken we op het brede thema Veiligheid nauw samen met alle 8 Noord-Limburgse gemeenten. Veiligheid is een van de 7 Noord-Limburgse programma's waarop we ook in 2025 de samenwerking continueren. Het Regionaal Interventie Team (RIT) is wellicht het grootste project waarin regionaal uitvoeringskracht is gebundeld. Met de deelname aan het regionale programma Veiligheid borgen we ook voor 2025 en verder onze bijdrage aan waardevolle samenwerkingsprojecten als het RIT en regionale bewustwordingscampagnes op het gebied van ondermijning.

De regio Noord-Limburg heeft in februari 2024 van het Rijk een Regio Deal in de 5e tranche toegekend gekregen. Het thema ondermijning is een van de vier thema's waarom de Noord-Limburgse propositie is gebaseerd. Tot de zomer 2024 vindt in samenwerking met regiogemeenten en ketenpartners de uitwerking van de Regio Deal plaats. De uitvoering vindt plaats in 2025 en verder. In de begroting 2025 komen we hierop terug.

Lokaal zien we een toenemende complexiteit en omvang van problemen op het gebied van ondermijning en jeugd & veiligheid. Met de inzet van straatcoaches hebben we, tot tevredenheid van partners, inwoners en ondernemers, gewerkt aan de versterking van de samenwerking met jeugdpartners en politie alsook hebben we overlast gevende jeugdgroepen beter in beeld. We zien echter ook dat aanpak van overlast gevende jeugd langere inzet vergt. Voor 2025 is het daarom nodig onze integrale aanpak voort te zetten, zowel handhavend als preventief, via de inzet van straatcoaches. We stellen daarom voor om voor de uitvoering van het IVP op de ingezette weg voort te blijven zetten en hiervoor €100.000,- per jaar op te nemen.

Dienstverlening

In 2025 is het verstrekken van digitale producten als dienstverlening niet meer weg te denken. Onze organisatie startte in 2023 de verkenning op welke producten en diensten de digitale transitie verder ingezet kan worden. Steeds meer producten in onze productencatalogus bieden we digitaal / geautomatiseerd aan en hier gaan we ook in 2025 mee verder. Daar waar mogelijk is een bezoek aan het gemeentehuis niet meer noodzakelijk, producten kunnen plaats- en tijdsafhankelijk en op een veilige manier aangevraagd en verwerkt worden. Doorlooptijden worden hiermee verkort en dit zal de ervaring op onze dienstverlening ten goede komen.

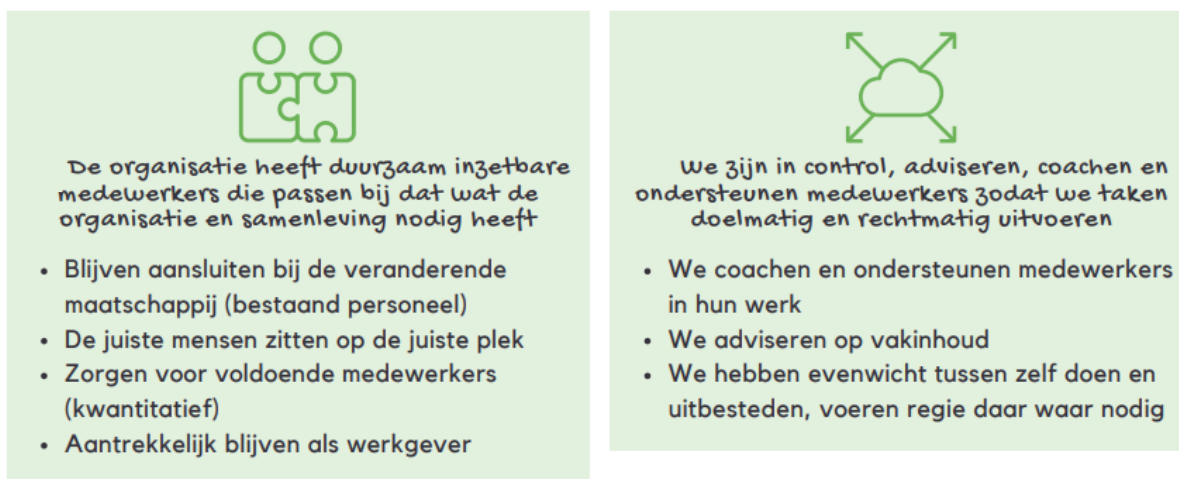
Voorstellen programma 4

Voor programma 4 stellen we voor om de ingezette koers ongewijzigd voort te zetten waarbij we een aantal verbetertrajecten inzetten. Onderstaand de voorstellen voor programma 4 om in de begroting 2025 verder uit te werken.

Nr	Voorstellen programma 4	Karakter	Budget
P4.1	Regionale Samenwerking / Regio Deal	Incidenteel	Nnb
P4.2	Veiligheid – Jeugd, per jaar voor de duur van 2 jaar	Incidenteel	100k

3.5 Overhead

Met het programma Overhead richten we ons op het hebben van duurzaam inzetbare medewerkers die passen bij dat wat de organisatie en samenleving nodig heeft. Daarnaast zijn we in control, adviseren, coachen en ondersteunen we medewerkers zodat we taken doelmatig en rechtmatig uitvoeren. Kortom dit programma richt zich op de gemeentelijke organisatie. We werken hierbij aan de volgende doelen uit onze doelenboom:

Afb. Doelenboom overhead

P5.1 Personele capaciteit & strategische personeelsplanning

Onze koers en de daarvoor in te zetten middelen en instrumenten blijft om de juiste mensen op de juiste plek te hebben en te houden en een goed werkgever te zijn voor onze medewerkers. Daar ligt ook in 2025 de focus. We hebben een mooie ambitieagenda met vele projecten die we willen uitvoeren en we blijven ervoor zorgen dat we dit met de juiste kwaliteit doen.

Maar we zien ook trends, ontwikkelingen, uitdagingen en risico's waar we op termijn mee te maken krijgen, waaronder vergrijzing en een verdere stijging van het deeltijdpercentage van de beroepsbevolking. We vissen met meerdere organisaties in dezelfde vijver. Met name de sector zorg vraagt in de toekomst een steeds groter aandeel van deze beroepsbevolking. Dit gaat invloed hebben op de beschikbaarheid van de juiste mensen. Het is van belang om hier alert op te blijven en we zullen hiermee rekening houden in de doorontwikkeling van ons personeelsbestand voor de langere termijn, mede gebaseerd op de nieuwe/geactualiseerde gemeenschapsvisie.

We blijven in 2025 onze werkwijze continueren en verankeren de organisatiestructuur en formatieomvang richting toekomst om het takenpakket en de span of control aan te blijven kunnen. Hiertoe nemen we in de begroting 2025 onder andere een voorstel op om de nu nog tijdelijke uitbreiding van het managementteam structureel te borgen (125k) en om de capaciteit op bedrijfsvoering en dienstverlening aan te passen aan de huidige behoefte en organisatieomvang (265k, financiën, communicatie, ondersteuning en traineeships). Daarnaast is er behoefte om op personeelszaken (vooral nog tijdelijk) extra capaciteit in te zetten om de continuïteit in de organisatie te borgen (130k). Andere capaciteitsvraagstukken worden geïnventariseerd en/of komen aan de orde bij de behandeling van specifieke beleidsstukken zodat bij de begroting 2025 een integrale afweging kan worden gemaakt op de aanwezige behoefte en de consequenties daarvan.

In Control

Om meer grip te krijgen op de realisatie van onze doelen en op onze financiën, is inzicht hierin van groot belang. Om dit inzicht te creëren, hebben we de afgelopen jaren al de nodige stappen gezet. Zo zijn we gestart met de opzet van de doelenboom waarin we onze doelen duidelijk hebben geformuleerd. Aan het eind van de coalitieperiode evalueren we de doelenboom in opzet en inhoud

en passen deze indien nodig aan. Ook hebben we intern diverse procesafspraken en overzichten gemaakt om meer voorzienbaarheid in onze werkzaamheden te creëren. Tevens hebben we het afgelopen jaar op de achtergrond gewerkt om alle interne (en deels externe) informatiesystemen in onze organisatie te koppelen aan een platform waarmee we dashboards kunnen genereren. Met de komst van onze dataspecialist medio 2024, geven we hier de komende jaren verder vorm aan, waarbij we tevens kijken naar de kwaliteit van de gegevens in de verschillende systemen. Deze doorontwikkeling zetten we ook 2025 voort. Dit alles, met het doel om meer inzicht te creëren, betere keuzes te maken en meer in control te komen.

Strategisch informatie beleidsplan

In 2025, gaan we een Strategisch Informatie beleidsplan opstellen. Zodat we dit als kapstok kunnen gebruiken voor toekomstige beleidskeuzes op het gebied van informatie beheer.

Documentaire Informatie Voorziening

Om ervoor te zorgen dat onze informatie duurzaam, veilig en toegankelijk voor onze medewerker en inwoner wordt, is in 2024 gestart met de aanschaf en implementatie van een applicatie om onze bouwdoSSIERS digitaal aan te bieden. In 2024 wordt gestart met een verkenning op duurzaamheid richting een E-depot. In 2025 zijn wij voornemens om hier vervolgstappen in te zetten, de kosten die hiermee gepaard zullen gaan en de termijn waarop we dit kunnen realiseren zijn nu nog onvoldoende duidelijk.

Communicatie & dienstverleningsonderzoek

In 2024 wordt een communicatie & dienstverleningsonderzoek uitgevoerd naar onze dienstverlening richting onze inwoners. Uit dit onderzoek volgen adviezen die invloed kunnen hebben op verschillende programma's, beleidsnota's en werkwijzen. De resultaten van dit onderzoek nemen we mee in onze herijking van de strategische toekomstvisie.

Zero Based Budgeting (taakstelling)

In onze begroting hebben we een ZBB-taakstelling opgenomen van 550K in 2025 en verder. We zien in dit kader dat we met incidentele posten de taakstelling nog ieder jaar kunnen behalen, er is echter nog onvoldoende continuïteit/ stabiliteit binnen de meerjarenbegroting om deze taakstelling structureel in te kunnen vullen. De taakstelling blijft hiermee vooralsnog meerjarig gehandhaafd en zal jaarlijks een invulling krijgen totdat we structureel kunnen aframesen.

Voorstellen overhead

Op basis van het bovenstaande stellen we voor dit programma het volgende voor:

De route die we ten aanzien van ons personeelsbeleid en het in control komen hebben ingezet, zetten we in 2025 en verder voort. We zorgen ervoor dat we de juiste mensen op de juiste plek hebben en houden om onze taken en ambities uit te voeren. Voor de langere termijn gaan we werken met een strategisch personeelsontwikkelplan.

Nr	Voorstellen programma 5	Karakter	Budget
P5.1	Personele capaciteit	Structureel Incidenteel	390k 190k

4 Overzicht kadernota 2025

Hieronder is vanuit het huidige beeld voor de meerjarenbegroting het overzicht weergegeven van de uitgangspunten en te verwachten mutaties in de aanloop naar de begroting 2025. Daar waar mogelijk is een concreet bedrag opgenomen maar op veel fronten zijn de bedragen op dit moment nog onvoldoende duidelijk. Daarnaast maken we onderscheid tussen incidentele en structurele inkomsten en uitgaven. Gelet op de meerjarig beschikbare financiële ruimte en te verwachten kosten (op basis van deze kadernota op dit moment incidenteel 820k en structureel 1089k) gaat er in de verdere uitwerking van de begroting bijzondere aandacht uit met betrekking tot de te maken keuzes (wat als we het niet doen) en mogelijke besparingen en/of extra opbrengsten.

Nr	Voorstellen algemeen	Karakter	Budget
A1	Lobbystrategie rijksmiddelen	Doorlopend	-
A2	Begroting 2025-2028 meerjarig sluitend aanbieden	Structureel	-
A3	Reserve 'Vangnet onzekerheden Rijk' (totaal reserve 1.4 miljoen) kan worden ingezet als dat nodig is om koers te kunnen blijven houden.	Incidenteel	N.t.b.
A4	Ombuigingsvoorstellen	Inc. / Struct.	N.t.b.
Nr	Voorstellen programma 1	Karakter	Budget
P1.1	Inzet op doelen recreatie & toerisme verlengen voor de duur van 2 jaar	Incidenteel	130K
P1.2	Implementatie herijkt subsidiebeleid (icm P2.2)	Structureel	Nnb
Nr	Voorstellen programma 2	Karakter	Budget
P2.1	Herijking armoedebelief implementatie	Structureel	N.t.b.
P2.2	Herijking subsidiebeleid (icm P1.3)	Structureel	N.t.b.
P2.3	Spreidingswet – brede inzet reserve bij uitvoering wet	Incidenteel	Reserve
P2.4	Resultaat gericht beschikken	Inc./ struct.	N.t.b.
P2.5	Inkomenstoets Huishoudelijke Hulp	Structureel	65K
P2.6	Segment 1 Jeugd	Structureel	582K
P2.7	Herstelplan zorgaanbieder (incidenteel 2024)	Structureel	N.t.b.
Nr	Voorstellen programma 3	Karakter	Budget
P3.1	Mobiliteitsplan	Inc./ Struct.	N.t.b.
P3.2	BIZ Centrum Reuver	Structureel	N.t.b.
P3.3	Grondbeleid	Inc./ Struct.	N.t.b.
P3.4	Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord (RUD LN)	Incidenteel Structureel	200k 52k
P3.5	Natuurinclusief isoleren	Incidenteel	100k
Nr	Voorstellen programma 4	Karakter	Budget
P4.1	Regionale Samenwerking / Regio Deal	Incidenteel	Nnb
P4.2	Veiligheid – Jeugd, voor de duur van 2 jaar	Incidenteel	200k
Nr	Voorstellen programma 5	Karakter	Budget
P5.1	Personele capaciteit	Structureel Incidenteel	390k 190k